Educar en lectura crítica dels mitjans

written by Garazi López de Aguileta | 5 de November de 2025



En els anys 60, es va desenrotllar molt a nivell mundial la idea que les escoles havien d'incloure una educació que capacitara per a fer una lectura crítica dels mitjans de comunicació. Ací, ja en els últims anys del franquisme, eixa proposta va ser arreplegada per diferents sectors, entre ells els moviments de renovació pedagògica. Una part creixent de l'adolescència es feia així conscient que els mitjans constituïen el que es denominava un quart poder i tendien a aconseguir audiències que se sotmeteren al que la premsa o la televisió fomentava com a idees i com a gustos. Enfront d'eixa consideració de la persona com a consumidora passiva d'informacions, entreteniment i publicitat, es va avançar perquè la ciutadania participara activament en la creació interactiva de les seues pròpies idees i gustos. Fins i tot en ambients educatius es va estendre el nom de "caixa *tonta*" per a la televisió.

Des de llavors, els mitjans tradicionals han perdut el seu monopoli comunicatiu, en tindre ara la ciutadania molta més pluralitat de fonts d'informació, incloent, per descomptat, internet. No obstant això, l'escola i els moviments educatius ja no desenrotllen tant com abans la pràctica d'esta lectura crítica. El resultat no és molt positiu. D'una banda, ha augmentat molt la desconfiança en els mitjans, en la seua funció de buscar i publicar

informacions verdaderes. Però, d'altra banda, eixa dinàmica ha portat a part de les audiències a considerar que, com que ningú diu la veritat, "*jo preferisc quedar-me amb el que diuen els meus*". S'ha arribat fins i tot a dir "lectura crítica dels mitjans" a l'acte de criticar als qui són d'una ideologia diferent de la de l'audiència i defendre a cegues als qui són de la pròpia.

La infància i l'adolescència tenen dret a una informació veraç; reduir-la al que diuen "els meus" és dogmatisme, molt negatiu educativament. Es requerix tornar a donar importància a la lectura crítica dels mitjans: dels contraris a la meua manera de pensar però també, i exactament igual, dels que coincidixen amb la meua ideologia. Eixe és un objectiu imprescindible de la lectura crítica: no fer-se *hooligans* d'un determinat mitjà, sinó saber seleccionar i contrastar les fonts més fiables per a cada tema. Sabem que la crisi de confiança i financera de la premsa porta a la seua busca d'audiència coste el que coste, amb el consegüent sacrifici de la veritat i els valors. És important que això ho sàpien la infància i l'adolescència, i que es motiven per a buscar per si mateixes la veritat de cada esdeveniment, sense deixar que els la imposen ni "els seus" ni "els altres". Això és la llibertat.

Imatge: Freepik

⇒Més articles sobre informació, desinformació i mitjans digitals